

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-науковий інститут
неперервної освіти і туризму
«27» травня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИЗМОЛОГІЯ

Галузь знань J «Транспорт та послуги»

Спеціальність J3 «Туризм та рекреація»

Освітньо-професійна програма «Міжнародний туризм»

ННІ неперервної освіти і туризму

Розробник: д.е.н., професор Ганна МИХАЙЛІЧЕНКО

Київ – 2025

Опис навчальної дисципліни

Формування теорії туризму відбувається виходячи з праксеологічних висновків та міжнародної практики становлення нового наукового напрямку – *туризмології*. Він ґрунтується на детальному осмисленні і упорядкуванні фактичного матеріалу, узагальненні різноманітних систематичних даних, глибинному аналізі тенденцій розвитку досліджуваних процесів та явищ.

Туризмологія об'єднує наукові вчення за рахунок теоретико-методологічної рефлексії, формування основних туристичних дефініцій, систематизації процесів та явищ, створення системи понять, концептів, які дозволяють підвести під єдиний «знаменник» різноманітний практичний досвід, зрозуміти внутрішню структуру, причинно-наслідкові зв'язки і механізм дії досліджуваного об'єкта, визначити характер і перспективи його розвитку.

Суттєво впливаючи на всі сторони суспільства туризм потребує уважного наукового осмислення. Адже йому притаманні не лише позитивні, економічно та соціально значущі можливості а й серйозні суспільні зрушення. Неконтрольоване зростання масштабів та обсягів туризму, призводить до збільшення шкідливого навантаження на природу, деформаційних змін у традиційному культурному середовищі країн «третього світу», які є головними об'єктами інтересу численних туристичних потоків. Все це потребує серйозного наукового осмислення і оцінки, тому в орбіті цієї діяльності перебувають: економіка, політика, культура, освіта та інші соціально значущі сфери людського життя.

Завданням вивчення туризмології є теоретична та практична підготовка студентів фаху з питань:

- визначення сутності теорії туризму як наукової соціоекономічної та гуманітарної дисципліни;
- розкриття понятійного, категоріального апарату та основних смислових значень туризму;
- систематизація наукових підходів до розуміння феномену туризму, з'ясування генезу та еволюції туризмологічного знання, визначення змісту основних туризмологічних концепцій;
- осмислення структури туризмологічного знання, його системної архітекτονіки, органічної узгодженості всіх частин;
- з'ясування функцій туризмологічного знання, його суспільного „призначення”;
- виявлення діалектики зв'язків між теорією та практикою туристської діяльності.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>
Спеціальність	ІЗ «Туризм та рекреація»
Освітня програма	Міжнародний туризм
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	<i>Екзамен</i>

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	Денна	Заочно
Курс (рік підготовки)	4 курс	4 курс
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	10 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	110 год.	130 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни є узагальнення накопичених знань в період вивчення туризмологічних дисциплін, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут, як форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, яка подорожує.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, узагальнювати практику міжнародного туристичного бізнесу і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку і вирішувати професійні проблеми та практичні завдання міжнародної туристичної діяльності у процесі роботи та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій, зокрема для розвитку туристичного продукту сільських дестинацій та представлення його на міжнародному рівні.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

ПРН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назва змістовних	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма

модулів і тем	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модуль 1. ОСНОВИ ТУРИЗМОЛОГІЇ													
Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	1	14	2	2			10	13	1	1			11
Тема 2. Генеза туризмологічного знання	2	14	2	2			10	13	1	1			11
Тема 3. Теоретико-методологічні складові туризмології	3	14	2	2			10	12	1	1			10
Т.3.1. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	4	14	2	2			10	13	1	1			11
Т.3.2. Історія та антропологія туризму	5	14	2	2			10	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 1	70		10	10	-	-	50	63	5	5	-	-	53
Модуль 2. ПРАКСЕОЛОГІЯ ТУРИЗМУ													
Т. 3.3. Географія туризму	6	7	1	1			5	12	-	1			11
Т. 3.4. Соціологія туризму	6	7	1	1			5	12	1	-			11
Т.3.5. Культурологія туризму	7	14	2	2			10	13	1	1			11
Т.3.6. Психологія та етика туризму	8	12	1	1			10	12	-	1			11
Т. 3.7. Педагогіка туризму	8	12	1	1			10	12	1	-			11
Т. 3.8. Праксеологія туризму	9	14	2	2			10	13	1	1			11
Тема 4. Туристична проблемологія та напрями наукових досліджень в сфері туризму	10	14	2	2			10	13	1	1			11
Разом за змістовим модулем 2	80		10	10	-	-	60		5	5	-	-	77

Усього годин	150	20	20	-	-	110	150	10	10	-	-	130
--------------	-----	----	----	---	---	-----	-----	----	----	---	---	-----

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Туризмologia як соціогуманітарна наука	2
2.	Генеза туризмologicalного знання	2
3.	Теоретико-методologicalні складові туризмologicalії	2
4.	Філософія туризму як методologicalна та концептуальна основа туризмologicalії	2
5.	Історія та антропologia туризму	2
6.	Географія туризму	1
7.	Соціologia туризму	1
8.	Культурologia туризму	2
9.	Психologia та етика туризму	1
10.	Педагогіка туризму	1
11.	Праксеologia туризму	2
12.	Туристична проблемologia та напрями наукових досліджень в сфері туризму	2
		20

4. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність туризмologicalії, туристики, туризмознавства	2
2.	Генеза туризмologicalного знання	2
3.	Теоретико-методologicalні складові туризмologicalії	2
4.	Філософія туризму як методologicalна та концептуальна основа туризмologicalії	2
5.	Історія та антропologia туризму	2
6.	Географія туризму	1
7.	Соціologia туризму	1
8.	Культурologia туризму	2
9.	Психologia та етика туризму	1
10.	Педагогіка туризму	1
11.	Праксеologia туризму	2
12.	Туристична проблемologia та напрями наукових досліджень в сфері туризму	2
		20

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність туризмologicalії, туристики, туризмознавства	11
2.	Генеза туризмologicalного знання	11
3.	Теоретико-методologicalні складові туризмologicalії	10
4.	Філософія туризму як методologicalна та концептуальна основа туризмologicalії	11

5.	Історія та антропологія туризму	10
6.	Географія туризму	11
7.	Соціологія туризму	11
8.	Культурологія туризму	11
9.	Психологія та етика туризму	11
10.	Педагогіка туризму	11
11.	Праксеологічні засади туризмології	11
12.	Напрями наукових досліджень в сфері туризму	11
		130

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист проєктів;
- пірінгове оцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно з чинним «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Основи туризмології		
Семінарське заняття 1. Сутність туризмології, туристики, туризмознавства	<i>ПРН 1,2</i> 1. Феноменологія туризму. 2. Туризмологія: проблеми осмислення теоретико-методологічних засад науки про туризм. 3. Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність та взаємовідношення. 4. Становлення науки про туризм	15
Семінарське заняття 2. Генеza туризмологічного знання	<i>ПРН 1,2</i> 1. Національні туризмознавчі школи (австрійська, німецька, англійська, датська, швейцарська, французька, американська, польська) та їх внесок у	15

	становлення науки про туризм. 2. Перші спроби осмислення подорожей у давньогрецькій міфології. 3. Подорожі античних мудреців і мислителів як один із способів навчання через діалоги та суперечки, обмін думками. 4. Зародження паломницького туризму, поява нових суб'єктів подорожей та їх інтерпретація у теологічних вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського. 5. Напрями інтересів туристів в есе Ф. Бекона "Про подорожі". 6. Мотиви туристичних подорожей в нову епоху та нові способи їх осмислення через прагматизм, реалізм, культурологію.	
Семінарське заняття 3. Теоретико-методологічні складові туризмології	<i>ПРН 1,2</i> 1. Методологічні роль системи загальнофілософських категорій в теорії туризму. 2. Основні теорії розвитку туризму. 3. Українська туризмологічна школа. 4. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства. 5. Туризмологічна проблемологія. 6. Висловлювання відомих людей щодо значення подорожей в їх житті та для суспільства. 7. Аксіологія туризму.	10
Семінарське заняття 4. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	<i>ПРН 1,2</i> 1. Предмет філософії туризму, його структура. 2. Філософія туризму як світоглядна, теоретико-методологічна, інтегративна основа туризмології. 3. Філософія туризму - специфічна галузь соціальної філософії. 4. Взаємозв'язки філософії туризму із соціальними та гуманітарними науками.	10
Семінарське заняття 5. Історія та антропологія туризму	<i>ПРН 1,2</i> 1. Потреби, інтереси, цінності та ідеали в структурі мотивації людини, що подорожує, їх співвідношення в контексті феномена туризму. 2. Мотиваційні ознаки розподілу туристичних потоків у світі (у розрізі країн). 3. Ієрархія потреб людини: матеріальні, соціальні та духовні. Можливість та специфіка їх задоволення у галузі туризму. 4. Туризм як сфера комплексного задоволення потреб людини та її всебічного розвитку.	10
Самостійна робота		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1.		100
Модуль 2. Праксеологія туризму		

Семінарське заняття 6. Географія туризму	<i>ПРН 1,2</i> 1. Туристичні міфи та комплексні характеристики території в гуманітарній географії. 2. Територіальна організація туризму. 3. Принципи розміщення туристичних ресурсів, туристського районування. 4. Туризм як суспільне явище та об'єкт географічного дослідження. 5. Ринок туристичних послуг та його територіальна організація. 6. Гармонійний розвиток туризму та природокористування в туризмі.	10
Семінарське заняття 7. Соціологія туризму	<i>ПРН 1,2</i> 1. Категоріальний апарат соціології туризму. 2. Туризм у процесі задоволення потреб. 3. Класифікація видів туризму на основі домінуючих потреб. 4. Структура соціології туризму. 5. Туризм як соціокультурний інститут. 6. Соціальна сутність туризму. 7. Туризм як чинник глобалізаційних процесів сучасності. 8. Задоволення матеріальних, соціальних, комунікативних та духовних потреб подорожан.	10
Семінарське заняття 8. Культурологія туризму	<i>ПРН 1,2</i> 1. Сутність культурології туризму, її об'єкт та предмет. 2. Методологічні засади культурології туризму. 3. Культурологічне осмислення поняття «туризм». 4. Культурно-історичний розвиток туризму. 5. Вплив туризму на формування світогляду сучасної людини. 6. Туристична діяльність як чинник трансформації свідомості туристів. 7. Збагачення культурного світу особистості в іншому соціокультурному середовищі.	10
Семінарське заняття 9. Психологія та етика туризму	<i>ПРН 1,2</i> 1. Місце психології та етики туризму в туристологічному знанні. 2. Основні ідеї та принципи етики туризму. 3. Спрямування діяльності туристичних підприємств на забезпечення етичних принципів туристичної діяльності. 4. Професійна етика організаторів та працівників туристичної галузі. 5. Значення дотримання етичних принципів, норм у галузі туризму. 6. Проблеми прикладної етики в історії етичної думки. 7. Соціальне й природне середовище у туризмі як моральна проблема. 8. Екологізація моральної свідомості і туризм.	10

	9. Толерантність кроскультурних комунікацій.	
Семінарське заняття 10. Педагогіка туризму	<i>ПРН 1,2</i> 1. Педагогіка туризму: предмет, завдання та функції. 2. Методологічні проблеми дослідження туризмології в контексті педагогіки туризму. 3. Міжпредметні зв'язки педагогіки туризму. 4. Збагачення особистісного досвіду індивіда при взаємодії з іншим соціокультурним середовищем. 5. Значення туризму для формування у народів позитивних мотивацій до співробітництва. 6. Розвиток та збагачення системи ціннісних орієнтацій людини засобами подорожей. 7. Самовдосконалення, самореалізація, самоосвіта і самовиховання особистості в процесі й результаті туристичної діяльності.	10
Семінарське заняття 11. Праксеологічні засади туризмології	<i>ПРН 1,2</i> 1. Інститут гостинності як чинник праксеологічного знання. 2. Праксеологічні принципи туризму. 3. Туристична діяльність як чинник глобалізаційних процесів сучасності. 4. Роль туризму у інноваційному розвитку суспільства. 5. Туризм як чинник піднесення матеріального добробуту. 6. Туризм як механізм розв'язання соціальних проблем.	10
Самостійна робота		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1+M2)/2*0,7≤70	
Екзамен		30
Всього	(Навчальна робота + залік) ≤100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени / заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика дедлайнів перескладання	щодо та	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика	щодо	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені

академічної доброчесності	(в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn –<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3421>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Діяльність туристської самодіяльної організації : підручник / В. В. Абрамов; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 301 с.
2. Васильчук, В.М. Туризмологія: навчальний посібник. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2023. 115 с.
3. Кручек О.А., Соляник С.Ф., Гордієнко С.І. Основи туризмології. - 2020. – 236 с.
4. Лісовський П.М. Туристична діяльність: інновація, інвестиція, рекреація: навчальний посібник. Ліра-К. 2022. 124 с.
5. Торяник В.М., Сардак С.Е. Джинджоян В.В. Туризмологія : підручник. За загальною редакцією доктора юридичних наук, професора В.О. Негодченка Дніпро: ДГУ, 2022. – 306 с.
6. Феномен туризму: розмаїття сенсів : монографія / за ред.: О. О. Красноручького, Н. І. Моїсєєвої. – Харків : Стильна типографія, 2019. – 252 с.
7. Boiko, M., Bosovska, M., Vedmid, N., Melnychenko, S., Stopchenko, Y. Digitalization: Implementation in the tourism business of Ukraine // Problems and Perspectives in Management, 2022, 20(4), P. 24–41.